

Sygn. akt I ACa 1330/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jerzy Bess
Sędziowie:	SSA Zbigniew Ducki SSA Barbara Baran (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko Gminie N.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 18 kwietnia 2016 r. sygn. akt I C 1134/12

- 1. oddala apelację;**
- 2. zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata P. W. kwotę 6 642 zł (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa złote) w tym 1 242 zł podatku od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu powódce w postępowaniu apelacyjnym.**

SSA Zbigniew Ducki SSA Jerzy Bess SSA Barbara Baran

Sygn. akt I ACa 1330/16

UZASADNIENIE

Powódka M. B. w pozwie wniesionym w dniu 12 maja 2010 r. domagała się solidarnego zasądzenia od Skarbu Państwa – (...) Gminy N., kwoty 100 000 zł, w tym 10 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania oraz kwoty 90 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia.

W uzasadnieniu pozwu podała, że Burmistrz Miasta N. w dniu 23 maja 2005 r. wszczął postępowanie administracyjne ((...)/ (...)) w sprawie szamba na posesji S. (...) która to posesja została podłączona do czynnej sieci kanalizacyjnej miejskiej i odebrana protokołem z dnia 8 kwietnia 2005 r. W prowadzonym postępowaniu Burmistrz wydał decyzje egzekucyjne bez podstawy prawnej tj. braku wcześniejszej decyzji administracyjnej, na które następnie wydał tytuły wykonawcze. Następnie Burmistrz Miasta Gminy N. wydał decyzję z dnia 13 stycznia 2009 r. ((...)(...)ustalając obowiązek powódki przyłączenia nieruchomości (części budynku nr (...)) do istniejącej sieci kanalizacyjnej i sanitarnej oraz termin, w którym obowiązek ten powinien być wykonany. W tej sprawie został wydany tytuł wykonawczy nr(...) W oparciu o w/w tytuły wykonawcze Naczelnik US w W. prowadzi wobec powódki postępowanie egzekucyjne.

Powódka zarzuciła, że odwołała się od decyzji w sprawie nakazania przyłączenia części nieruchomości do sieci kanalizacji miejskiej, wobec czego decyzja ta ((...)(...)nie była prawomocna z chwilą wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Egzekucja była więc prowadzona na podstawie nieprawomocnej decyzji, zaś w sprawie należności z tytułu opłat za opróżnianie zbiornika bezodpływowego nie została wydana żadna decyzja.

Następnie decyzja ((...)(...)oraz orzeczenie SKO z dnia 30 kwietnia 2009 r. zostały uchylone przez WSA w Krakowie wyrokiem z dnia 30 września 2009 roku, a Sąd stwierdził, że decyzja nie może być wykonywana. Mimo tego Burmistrz (...) N. wydał w dniu 16 października 2009 r. postanowienie o zastosowaniu wykonania zastępczego i dopiero decyzją z dnia 4 marca 2010 r. postępowanie w sprawie ((...)(...)umorzono.

W wyniku powyższego powódka straciła pracę i podupała na zdrowiu. Przeżycia związane z postępowaniem administracyjnym spowodowały powstanie u powódki nerwicy, która stale się pogłębia. Wynagrodzenie powódki zostało zajęte i nie miała na chleb. Poniosła koszty związane z pomocą prawną w postępowaniu administracyjnym. Powódka kosztem czasu dla rodziny prowadziła postępowania administracyjne i szukała pracy, żyjąc w ciągłym stresie wywołanym wydawaniem bezprawnych tytułów wykonawczych.

W piśmie złożonym przez pełnomocnika powódki (k.131-134) w dniu 25 stycznia 2011 r. powódka wskazała, że stroną pozwaną w sprawie w miejsce Burmistrza (...) N. winna być Gmina N.. Powódka powołała nową okoliczność faktyczną stanowiącą podstawę powództwa, a to wadliwe wykonanie na działce powódki sieci kanalizacyjnej, pomijającej zbiornik na nieczystości ciekłe oraz nie usunięcie z posesji zbiornika na nieczystości ciekłe, a nadto wykonanie przez współwłaściciela nieruchomości T. S. przyłącza do sieci wbrew projektowi jego wykonania. Skutkiem tego zajmowane przez powódkę pomieszczenia w budynku nr (...) nie zostały podłączone do sieci kanalizacji i Burmistrz (...)N. wydał wobec powódki wezwanie do podpięcia się do kanalizacji oraz decyzję nakładającą obowiązek wykonania zastępczego opróżnienia zbiornika na nieczystości ciekłe, co egzekwuje z wynagrodzenia za pracę powódki. Powódka podała, że odwoływała się od tej decyzji, jednakże wobec braku przyłączenia do sieci kanalizacyjnej oraz braku umowy obejmującej opróżnienie zbiornika na nieczystości ciekłe decyzja została utrzymana w mocy.

Powódka sprecyzowała, że odszkodowania w kwocie 10 000 zł domaga się z tytułu błędnego wykonania przez Gminę N. kanalizacji oraz wydawania decyzji, których nieprawidłowość powódka wykazywała w kolejnych postępowaniach. Szkada wynika z prac przeprowadzonych na działce, której powódka jest współwłaścicielką, bez jej zgody lub ponad jej zgodę oraz z kosztów, które powódka poniosła prowadząc kolejne postępowania, do których powódka zaliczyła utracone zarobki związane z konieczną osobistą obecnością w organach administracji w godzinach pracy powódki. Częsta nieobecność powódki w pracy była również powodem trzykrotnej zmiany pracodawcy. Kwoty 90 000 zł powódka dochodzi tytułem zadośćuczynienia za krzywdy, doznane w związku z przewlekłym popełnianiem błędów przez organy administracyjne, wywołującym u powódki permanentny stres oraz dolegliwości nerwicowe i neurologiczne. Powódka ma poczucie bezsilności i rozgoryczenia wywołane postępowaniem organów administracyjnych. Pogorszyły się również stosunki powódki z otoczeniem.

Strona pozwana Skarb Państwa –(...)w N. reprezentowany przez (...)wniósł o oddalenie powództwa zarzucając brak swojej legitymacji biernej, gdyż decyzje mające być źródłem szkody zostały wydane przez Burmistrza N. w ramach zadań własnych gminy oraz wobec niewykazania przez powódkę przesłanek odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa.

Skarb Państwa podniósł, że stosownie do art. 417¹ § 2 k.c. naprawienia szkody wynikającej z wadliwej decyzji administracyjnej można żądać po stwierdzeniu jej niezgodności z prawem we właściwym postępowaniu a wymóg ten nie został spełniony. Sam fakt uchylecia decyzji nie świadczy o jej niezgodności z prawem w rozumieniu przepisów o odszkodowaniu. Odnośnie decyzji nakazującej powódcę przyłączenie do sieci kanalizacyjnej podniesiono, że wyrok uchylający decyzję z dnia 13 stycznia 2009 r. w sprawie obowiązku przyłączenia do sieci kanalizacyjnej został doręczony Burmistrzowi w dniu 8 lutego 2010 r. i w dniu 4 marca 2010 r. wydano decyzję o umorzeniu postępowania egzekucyjnego. Nadto strona pozwana zarzuciła, że doznanie rozstroju zdrowia nie stanowi normalnego następstwa prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 13 czerwca 2011 r. Gmina N. została wezwana do sprawy w charakterze pozwanego. Gmina wniosła o odrzucenie pozwu z uwagi na zawisłość sprawy a w przypadku nieuwzględnienia tego żądania o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na rzecz Gminy N. kosztów postępowania. Pozwana podniosła, że o to samo roszczenie toczy się postępowanie przed Sądem Okręgowym w Krakowie do sygn. I C 1411/10, w którym powódka domaga się zasądzenia od Gminy N. kwoty 150 000 zł tytułem odszkodowania za szkodę, jaką poniosła na skutek uznania przez Sąd Rejonowy w W. że dopuściła się wykroczeń przeciwko utrzymaniu czystości i porządku w gminie i skazania na grzywnę.

Pozwana Gmina zarzuciła także, że powódka skutkiem działań pozwanej nie poniosła szkody ani nie została jej wyrządzona krzywda. Doznanie rozstroju zdrowia nie jest normalnym następstwem działania organów administracji, działających w granicach prawa. Powódka nie wykazała bezprawności działania pozwanej.

Odnosząc się do twierdzeń powódki o okolicznościach faktycznych strona pozwana podała, że decyzją z dnia 13 stycznia 2009 r. Burmistrz (...) N. ustalił wobec powódki obowiązek przyłączenia nieruchomości (części budynku nr (...) w S. na dz. (...) której powódka jest współwłaścicielką) do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, której budowa została zakończona w dniu 30 września 2005 r. a potwierdzenie przyjęcia sieci do użytkowania nastąpiło w dniu 17 listopada 2005 r. O powyższym poinformowano mieszkańców, wskazując na obowiązek przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej. Współwłaściciele nieruchomości T. i J. S. (1) wykonali przyłącze do sieci kanalizacyjnej a powódka nie, co zdaniem strony pozwanej należy uznać za sprzeciw powódki wobec obowiązku podłączenia się do tej sieci.

Ponieważ powódka nie legitymuje się umową zawartą z przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych, Burmistrz (...) N. wydał w dniu 9 stycznia 2006 r. decyzję, którą ustalił obowiązek powódki uiszczania opłat za opróżnianie zbiornika bezodpływowego. Tytuły wykonawcze obejmujące należności pieniężne wydawane były na podstawie tej decyzji. Obowiązek powódki opróżniania zbiornika na nieczystości ciekłe wynika z art. 5 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz regulaminu utrzymania czystości i porządku w Mieście(...) N.. Wojewódzki Sąd Administracyjny w K. wyrokiem z dnia 10 lutego 2010 r. ((...) SA (...) (...)) uchylił decyzję Burmistrza (...) N. z dnia 15 grudnia 2006 r., wobec czego tytuły wykonawcze nr (...)zostały wycofane na wniosek Burmistrza, zaś pozostałe decyzje są ostateczne i podlegają wykonaniu.

Na rozprawie w dniu 13 czerwca 2011 r. strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczenia powódki, z uwagi na datę wydania tytułów wykonawczych.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 13 czerwca 2011 roku Sąd Okręgowy w Krakowie odmówił odrzucenia pozwu.

Wyrokiem z dnia 14 października 2011 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo, nie obciążył powódki kosztami procesu oraz przyznał ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adw. P. W. kwotę 4 428,00 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W wyniku zaskarżenia powyższego wyroku Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 16 lutego 2012 r. uchylił orzeczenie w punktach(...)w części dotyczącej roszczenia przeciwko Gminie N. oraz w punkcie (...) - i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania Sądowi Okręgowemu w Krakowie. W pozostałym zakresie, tj. dotyczącym roszczenia przeciwko Skarbowi Państwa apelację powódki oddalił.

Sąd Apelacyjny w Krakowie wskazał, że apelacja powódki w części dotyczącej Gminy N. była zasadna, bowiem powódka odpowiedzialności pozwanej upatrywała w czynie niedozwolonym, polegającym na niezgodnym z prawem i dokumentacją techniczną wykonaniu sieci kanalizacyjnej na działce, której jest współwłaścicielką - a to jej zdaniem spowodowało, że nie mogła podłączyć się do wykonanej kanalizacji. W konsekwencji wydawanie przeciwko niej decyzji, nakładających obowiązek zapłaty za opróżnienie szamba, a także decyzji nakazującej powódce wykonanie przyłącza nie powinno mieć miejsca. To spowodowało u powódki szkodę materialną i uszczerbek na zdrowiu.

Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy tj. nie rozpoznał merytorycznie zgłoszonych w sprawie żądań powódki, gdyż uznał, że powódka nie wykazała, by było przeprowadzone jakiekolwiek postępowanie administracyjne, w wyniku którego doszłoby do wydania decyzji, stwierdzającej fakt uprzedniego wydania decyzji z naruszeniem prawa (art. 417¹ § 2 k.c.), tymczasem powódka nie powoływała się na wydanie decyzji, która stwierdzałaby fakt wydania decyzji z naruszeniem prawa i jest bezsporne, że decyzji takiej nie ma. U podstaw wadliwości wydawanych przez Burmistrza decyzji leżało zdaniem powódki nieprawidłowe wykonanie sieci kanalizacyjnej. Wskazał Sąd II instancji, że Sąd Okręgowy nie odniósł się do podnoszonej przez powódkę okoliczności, że sieć kanalizacyjna na działce (...) w S., w szczególności przyłączenie do niej, zostały wykonane nieprawidłowo oraz nie ustalił, jakie obowiązki w tym zakresie spoczywały na powódce, a jakie na stronie pozwanej. Sąd Apelacyjny zalecił, by przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd odniósł się do podstawy faktycznej żądania, zwracając uwagę by nie naruszyć kognicji organów administracyjnych a dopiero przesądzenie bezprawnego charakteru działania pozwanej Gminy w zakresie budowy kanalizacji i dokonania przyłączenia da podstawę do czynienia ustaleń odnośnie szkody, jej charakteru oraz związku przyczynowego pomiędzy działaniem pozwanej a szkodą.

W piśmie z dnia 18 lipca 2012 r. powódka wskazała, że ustalenie wysokości odszkodowania jest bardzo trudne, a wręcz niemożliwe, i powinno ono być poczynione na podstawie art. 322 k.p.c.; dodała, że na szkodę składają się również kwoty dotychczas wyegzekwowane od niej, wskazane w piśmie Naczelnika US w W. z 11 czerwca 2010 r., tj. kwota 2 309,49 zł oraz kwoty dotychczas niewyegzekwowane a objęte tytułami wykonawczymi, wydatki na sporządzanie odpisów i kopii dokumentów przedkładanych do akt sprawy postępowań, które powódka zmuszona jest wytaczać celem wykazania nieprawidłowości w postępowaniu strony pozwanej – 167,30 zł, koszty dojazdów do instytucji, organów administracyjnych, sądów administracyjnych i sądów powszechnych w celu czynnego udziału w tych postępowaniach, utrata zarobków związana z nieobecnością powódki w pracy wynikająca z czynnego udziału powódki w tych postępowaniach, wydatki na lekarstwa i środki lecznicze w kwocie 431,00 zł.

Zaskarżonym wyrokiem, po ponownym rozpoznaniu sprawy przeciwko Gminie N., Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo, nie obciążając powódki kosztami procesu i przyznał ze środków Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata P. W. kwotę 9 963 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej powódce z urzędu.

Jako bezsporne przyjął Sąd, że działka nr (...) w S. jest współwłasnością powódki M. B. w 1/2 części oraz małżeństwa J. i J. S. (1) w 1/2 części na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej.

Sąd ustalił, że w dniu 14 maja 2002 r. Burmistrz (...) N. wydał decyzję o udzieleniu Stowarzyszeniu (...) pozwolenia na budowę pn. „kanalizacji (...)N. w miejscowości S. wraz z fragmentem wsi P. ”. Następnie Starosta (...) decyzją z dnia 11 września 2003 r. przeniósł pozwolenie na budowę na Gminę N., która stała się inwestorem.

Po wybudowaniu sieci kanalizacji sanitarnej w S. na podstawie w/w pozwolenia Powiatowy Inspektor (...)w W. nie wniósł sprzeciwu i przyjął kanalizację sanitarną w S. do użytkowania w dniu 17 listopada 2005 r.

Zakład (...) oraz Usług (...) w N. (jednostka organizacyjna Gminy N.) pismem z dnia 25 marca 2005 r. wydał warunki przyłączenia nieruchomości w S. nr(...)do sieci kanalizacyjnej sanitarnej i warunki te otrzymała T. S. (współwłaściciel nieruchomości). Jednym z warunków przyłączenia było „po przeprowadzeniu odbioru przyłączenie budynku do sieci kanalizacyjnej przy równoczesnej likwidacji zbiornika wybieralnego (szamba)”

W dniu 2 kwietnia 2005 r. Zakład (...) oraz Usług (...) będący jednostką organizacyjną Gminy N. odebrał technicznie przyłączy kanalizacji sanitarnej na podstawie warunków technicznych w obecności właściciela posesji T. S. stwierdzając, że zakres robót został wykonany zgodnie z wydanymi warunkami technicznymi i ustaleniami dodatkowymi przez właściciela posesji.(...)przyjął do eksploatacji odcinek od studzienki na kanale głównym do pierwszej studzienki na terenie posesji.

Budynek nr (...) w S. został podłączony do kanalizacji jedynie w części tj. ścieki z części budynku zajmowanego przez p. T. i J. S. (1) odprowadzone są przez przyłączy sanitarne do kanalizacji sanitarnej, zaś ścieki z części budynku zajmowanego przez M. B. - do wybieralnego zbiornika na nieczystości ciekłe.

Powiatowy Inspektor (...)w M. w piśmie z dnia 8 grudnia 2010 r., skierowanym do Burmistrza(...)N. wezwał do podjęcia stosownych działań celem spowodowania zaprzestania użytkowania zbiornika na ścieki, jego rozbiórkę zgodnie z warunkami (...) w N. i włączenie przez (...) Sp. z o.o. na skonsumowany wniosek T. S. całej nieruchomości do sieci kanalizacyjnej.

Sieć kanalizacji sanitarnej przebiega przez działkę nr (...) w S., której współwłaścicielami są powódka oraz T. i J. S. (1). Trasa przebiegu przyłącza kanalizacyjnego na działce jest zgodna z warunkami technicznymi przyłącza do kanalizacji sanitarnej. Przyłączenie budynku na działce do sieci kanalizacyjnej nastąpiło bez jednoczesnej likwidacji istniejącego szamba.

Budynek (...) posiada dwa oddzielne piony kanalizacji sieci wewnętrznej; pion kanalizacji wewnętrznej lokalu zajmowanego przez T. i J. S. (1) jest podłączony do studni przyłączeniowej zlokalizowanej na działce nr (...). Pion kanalizacji sieci wewnętrznej lokalu użytkowanego przez powódkę posiada przyłączy do istniejącego na działce nr (...) szamba.

Aby powódka mogła odprowadzać ścieki bytowe z zajmowanego przez siebie lokalu mieszkalnego, powinna wykonać przyłączy wewnętrznej kanalizacji sanitarnej do studni przyłączeniowej fi 315mm wykonaną zgodnie z warunkami technicznymi wydanymi T. S. w dniu 25 marca 2005 r.

Burmistrz(...) N. w dniu 9 stycznia 2006 r. wydał decyzję (nr (...). (...) (...)) ustalającą obowiązek powódki uiszczenia opłat za opróżnianie zbiornika bezodpływowego usytuowanego na nieruchomości położonej w S. nr(...)i transport nieczystości ciekłych w ilości 3 m⁽³⁾/miesiąc do punktu zlewnego w kwocie 47,04 zł + VAT za każdy miesiąc. W decyzji wskazano, że obowiązuje ona przez okres jednego roku od dnia jej wydania. Nadano jej rygor natychmiastowej wykonalności. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że powódka eksploatuje samodzielnie zbiornik bezodpływowy usytuowany na nieruchomości położonej w S. (...)której jest współwłaścicielką i nie realizuje obowiązku zawarcia umowy korzystania z usług w zakresie opróżniania zbiornika bezodpływowego. Na podstawie wskazań wodomierza za ostatnie 12 miesięcy ustalono, że średnia ilość nieczystości ciekłych odprowadzanych przez powódkę do zbiornika bezodpływowego wynosi 3m⁽³⁾/miesiąc i zastosowano stawkę określoną w uchwale Rady (...) w N..

Burmistrz (...) N. na podstawie w/w orzeczenia z dnia 9 stycznia 2006 r. wystawił przeciwko powódce tytuły wykonawcze (...)– w przedmiocie opłat za opróżnienie zbiornika bezodpływowego od stycznia do grudnia 2006 r. oraz za okres od stycznia do maja 2007 r.

Burmistrz wystawił także tytuły egzekucyjne:

- (...)na podstawie orzeczenia z dnia 15 grudnia 2006 r. ((...)) w przedmiocie opłat z opróżnienie zbiornika bezodpływowego za okres od czerwca do września 2007 r. oraz za okres od października do grudnia 2007 r.,

- (...)na podstawie orzeczenia z dnia 7 stycznia 2008 r. ((...)(...) w przedmiocie opłat z opróżnienie zbiornika bezodpływowego za okres od stycznia do grudnia 2008 r.,

- nr (...)na podstawie orzeczenia z dnia 13 stycznia 2009 r. ((...)(...) w przedmiocie obowiązku przyłączenia części budynku nr (...) na działce (...) w S. do istniejącej sieci kanalizacyjnej sanitarnej użytkowanej na podstawie potwierdzenia przyjęcia obiektu budowlanego do użytkowania z dnia 17 listopada 2005 r.

Powódka odwołała się od decyzji z dnia 15 grudnia 2006 r., przedłużającej decyzję z dnia 9 stycznia 2006 r. na okres od 9 stycznia 2007 r. do 8 stycznia 2008 r.(...)w K. decyzją z dnia 31 stycznia 2007 r. utrzymało w mocy zaskarżoną decyzję.

W dniu 7 stycznia 2008 r. Burmistrz(...) N. wydał decyzję (...) (...)którą przedłużył na okres od 9 stycznia 2008 r. do 8 stycznia 2009 r. decyzję z dnia 9 stycznia 2006 r. Powódka wniosła odwołanie od tej decyzji, domagając stwierdzenia jej nieważności. (...) w K. decyzją z 30 czerwca 2008 r. utrzymało ją w mocy. Wojewódzki Sąd Administracyjny w K. oddalił skargę powódki. Skarga kasacyjna powódki została oddalona wyrokiem z dnia 14 maja 2010 r. (II OSK 748/09). Naczelny Sąd Administracyjny w uzasadnieniu przyjął za bezsporne, że powódka korzysta ze zbiornika bezodpływowego na terenie nieruchomości, oraz że nie ma zawartej umowy o wywóz nieczystości ciekłych ze zbiornika z uprawnionym przedsiębiorcą. Korzystanie przez powódkę ze zbiornika bezodpływowego obligowało powódkę do zapewnienia prawidłowego opróżniania tego zbiornika bez względu na okoliczności jakich z niego korzysta. Kwestia podłączenia lokalu powódki do sieci kanalizacji miejskiej pozostawała poza zakresem rozpoznania sądu.

Na podstawie tytułów wykonawczych nr(...)Naczelnik Urzędu Skarbowego w W. wszczął przeciwko powódce egzekucję świadczeń pieniężnych i zajął jej wynagrodzenie za pracę, zaś na podstawie tytułów wykonawczych (...)zajął wierzytelności z rachunków bankowych powódki i wierzytelność z tytułu zwrotu nadpłaconego podatku.

Wyrokiem z dnia 30 września 2009 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w K. na skutek skargi powódki uchylił decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w K. z dnia 30 kwietnia 2009 r.(...) (...) i poprzedzającą ją decyzję organu I instancji (Burmistrza (...) N.) z dnia 13 stycznia 2009 r. ((...)(...) w przedmiocie nałożenia obowiązku przyłączenia do sieci, stwierdzając że decyzja ta nie może być wykonywana oraz przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. W postępowaniu sądowo administracyjnym powódka była reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu. Wojewódzki Sąd Administracyjny wskazał, że organy I i II instancji nie wyjaśniły:

- kto i w jakim zakresie złożył wniosek o podłączenie przedmiotowej nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej sanitarnej celem doprowadzenia do realizacji obowiązku nałożonego art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,

- dla kogo i w jakim zakresie zostały wydane przez(...)w N. warunki techniczne przyłączenia do kanalizacji sanitarnej posesji,

- dlaczego uznały, że powódka nie dopełniła obowiązku, co ma znaczenia dla wyjaśnienia, czy fakt, że nie doszło do podłączenia części budynku jest wynikiem działania M. B., czy innych podmiotów.

Postępowanie egzekucyjne obowiązku o charakterze niepieniężnym prowadzone na podstawie decyzji uchylonej przez WSA w Krakowie zostało umorzone przez Burmistrza (...)N. postanowieniem z dnia 4 marca 2010 r.

Uprzednio postanowieniem z dnia 16 października 2009 r. Burmistrz (...)N. postanowił o wykonaniu zastępczym obowiązku wynikającego z decyzji (...) – 2/08-09 w przedmiocie nałożenia obowiązku przyłączenia do sieci.

Postanowieniem z dnia 17 maja 2011 r. po ponownym rozpoznaniu sprawy Burmistrz (...)N. umorzył postępowanie w sprawie obowiązku przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej, gdyż uznał że brak podłączenia części budynku do sieci sanitarnej nie obciąża powódki.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyli powódka oraz T. i J. S. (1). Samorządowe Kolegium(...)w K. decyzją z dnia 3 lutego 2012 r. utrzymało zaskarżoną decyzję w mocy. Skarga powódki do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w K. została oddalona wyrokiem z dnia 18 września 2012 r.

Zgodnie z „Regulaminem zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków” obowiązującym w roku 2005 na terenie gminy N. na podstawie uchwały Nr (...)Rady (...) w N. z 26 czerwca 2002 r. zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków na terenie Gminy realizowane było przez Zakład (...) (dalej: Zakład). Zgodnie z § (...) Regulaminu przyłączenie do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej odbywało się na wniosek osoby ubiegającej się o przyłączenie. Po otrzymaniu wniosku Zakład wydaje warunki techniczne na przyłączenie nieruchomości. Warunkiem przystąpienia do wykonywania robót przyłączeniowych jest wcześniejsze uzgodnienie dokumentacji technicznej z Zakładem. Przed podpisaniem umowy na dostawę wody Zakład dokonuje odbioru wykonanych przyłączy pod kątem spełnienia warunków technicznych. Realizację budowy przyłącza oraz studni wodomierzowej z wodomierzem lub pomieszczeń przewidzianych do lokalizacji wodomierza głównego oraz urządzeń pomiarowych dla odprowadzania ścieków zapewnia na własny koszt osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej.

U powódki występują aktualnie nasilone zaburzenia depresyjno – urojeniowe reaktywnie uwarunkowane. Stopień nasilenia tych zaburzeń jest tak znaczny, że dezorganizuje codzienne funkcjonowanie powódki. Powódka od szeregu lat nie leczy się psychiatrycznie i nie korzysta z pomocy psychologa. Przyjmuje doraźnie leki uspokajające, co nie poprawia jej stanu psychicznego, a może jedynie ten stan pogorszyć. Do tego stanu doprowadziło szereg czynników takich jak: zaburzone relacje w rodzinie generacyjnej, przeżycia związane z pobytem na emigracji i zagrożenia wojny domowej w b. Jugosławii, rozpad małżeństwa powódki oraz wieloletni konflikt z siostrą. Wieloletnia „walka” z urzędami i wydawanymi decyzjami pogłębiła zaburzenia psychiczne występujące u powódki. Gdyby nie nasilony konflikt rodzinny a siostry potrafiłyby się porozumieć w sprawach związanych ze wspólnym domem, nie byłoby potrzeby toczenia tej „walki”.

Sąd Okręgowy po dokonaniu oceny dowodów zważył, że powódka źródła swojej szkody materialnej i niematerialnej upatrywała w wadliwym wybudowaniu sieci kanalizacyjnej i przyłącza kanalizacyjnego oraz braku zlikwidowania zbiornika na nieczystości ciekłe na nieruchomości będącej współwłasnością powódki a jednocześnie obarczeniu jej obowiązkiem podłączenia do kanalizacji (pomimo wcześniejszego stwierdzenia podpięcia nieruchomości do kanalizacji) i opróżniania zbiornika na nieczystości ciekłe oraz prowadzenia egzekucji tego obowiązku.

Sąd Okręgowy przytoczył stwierdzenia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z uzasadnienia wyroku uchylającego poprzedniego orzeczenie w niniejszej sprawie, iż powódka domagając się zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia powoływała się na działania pozwanego w postaci wszczynania postępowań administracyjnych, wydawania decyzji egzekucyjnych i decyzji o nałożeniu na nią obowiązku przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej, jako wywołujących szkodę. Czynu niedozwolonego pozwanych powódka upatrywała w niezgodnym z prawem i dokumentacją techniczną wykonaniu sieci kanalizacyjnej na działce, której jest właścicielką, co jej zdaniem spowodowało, że nie może podłączyć się do kanalizacji. W konsekwencji wydawanie przeciwko niej decyzji nakładających obowiązek opróżniania szamba nie powinno jej zdaniem mieć miejsca. Sąd Apelacyjny podkreślał twierdzenia powódki, że u podstaw wadliwych decyzji Burmistrza(...)N. leżą zaniedbania w postaci nieprawidłowego niezgodnego z projektem wykonania sieci kanalizacyjnej.

Sąd Okręgowy odwołał się do treści z art. 415 k.c., zgodnie z którym kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia i art. 416 k.c., zgodnie z którym osoba prawna jest obowiązana do naprawienia szkody wyrządzonej z winy jej organu.

Na stronie domagającej się zasądzenia odszkodowania z mocy art. 415 k.c. i art. 361 k.c. oraz art. 6 k.c. spoczywa ciężar udowodnienia zaistnienia zdarzenia wywołującego szkodę, bezprawności tego zdarzenia, szkody oraz adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem a szkodą.

W ocenie Sądu Okręgowego, rozpoznającego ponownie sprawę, powódka nie wykazała, by wykonanie sieci kanalizacyjnej na działce powódki odbyło się niezgodnie z prawem i dokumentacją techniczną. W przypadku zaś gdyby tak było, to powódka nie wykazała związku przyczynowego pomiędzy tak wykonaną siecią kanalizacyjną (wadliwie) a możliwością podłączenia się powódki do wykonanej kanalizacji - okoliczność taka nie wynika z opinii biegłego. Podłączenie drugiej części domu jest bowiem technicznie możliwe.

Powódka nie wykazała również, aby obowiązek wybudowania przyłącza do sieci kanalizacyjnej na nieruchomości powódki spoczywał na stronie pozwanej Gminie N..

Powódka nie wykazała nadto prawdziwości swojego zarzutu, że gdyby sieć kanalizacyjna została wykonana zgodnie z projektem, to nie doszłoby do sytuacji, że powstaje nowy obiekt sieci kanalizacyjnej na działce, wykonany przez Gminę N., do którego T. S. podłączyła tylko część nieruchomości.

Zgodnie z poleceniem Sądu Apelacyjnego w Krakowie, który uchylając poprzedni wyrok sądu I instancji nakazał ustalić, jakie obowiązki w zakresie podłączenia spoczywały na powódce, a jakie na stronie pozwanej, Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z ustawą o zaopatrzeniu w wodę i odprowadzanie ścieków (art. 15):

1. przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne jest obowiązane zapewnić budowę urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych (urządzenia kanalizacyjne - sieci kanalizacyjne, wyloty urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi oraz urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków), ustalonych przez gminę w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w zakresie uzgodnionym w wieloletnim planie rozwoju i modernizacji, o którym mowa w art. 21 ust. 1.
2. Realizację budowy przyłączy do sieci oraz studni wodomierzowej, pomieszczenia przewidzianego do lokalizacji wodomierza głównego i urządzenia pomiarowego zapewnia na własny koszt osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci.
3. Koszty nabycia, zainstalowania i utrzymania wodomierza głównego ponosi przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, a urządzenia pomiarowego - odbiorca usług.
4. Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne jest obowiązane przyłączyć do sieci nieruchomość osoby ubiegającej się o przyłączenie nieruchomości do sieci, jeżeli są spełnione warunki przyłączenia określone w regulaminie, o którym mowa w art. 19, oraz istnieją techniczne możliwości świadczenia usług.

Z powyższego wynika, że obowiązek budowy sieci kanalizacyjnej spoczywa na przedsiębiorstwie wodociągowo – kanalizacyjnym, przez które należy rozumieć również gminę, o ile na jej terenie nie działa wyodrębniona jednostka posiadająca osobowość prawną (art. 3 u.z.z.w.). W orzecznictwie wskazuje się, że gmina, będąca jedynym podmiotem świadczącym usługi zbiorowego odprowadzania ścieków z nieruchomości położonych na jej terenie, zobowiązana jest do poniesienia nakładów na wybudowanie odcinka sieci kanalizacyjnej do granicy nieruchomości przyłączanej (wyrok SA w Warszawie z dnia 13 grudnia 2011 r., VI ACa 870/11, LEX nr 1120299).

Osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci zapewnia na własny koszt realizację budowy przyłączy do sieci, studni wodomierzowej, pomieszczenia przewidzianego do lokalizacji wodomierza głównego i urządzenia pomiarowego. Z art. 15 ust. 2 u.z.z.w. wynika zatem, że obowiązek wybudowania przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych spoczywa na osobie ubiegającej się o przyłączenie nieruchomości do sieci (potwierdzono to w wyroku SN z 2 lipca 2004 r., II CK 420/03). Także budowę studni wodomierzowej i pomieszczenia przewidzianego

do lokalizacji wodomierza głównego urządzenia pomiarowego zapewnia na własny koszt osoba ubiegająca się o przyłączenie do sieci.

W przypadku współwłasności nieruchomości podjęcie takiej czynności stanowi czynność zwykłego zarządu, zatem wystarczająca jest zgoda większości współwłaścicieli.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 pkt 5 u.z.z.w. przyłączy kanalizacyjne oznacza odcinek przewodu łączącego wewnętrzną instalację kanalizacyjną w nieruchomości odbiorcy usług z siecią kanalizacyjną, za pierwszą studzienką, licząc od strony budynku, a w przypadku jej braku do granicy nieruchomości gruntowej.

Na przedsiębiorstwie wodociągowo-kanalizacyjnym (w niniejszej sprawie na Gminie N.) spoczywał obowiązek przyłączenia do sieci nieruchomości powódki, o ile po pierwsze, spełnione są warunki przyłączenia określone w regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków, a po drugie, istnieją techniczne możliwości świadczenia usług.

Przyłączenie do sieci nie stanowi czynności administracyjnoprawnej. Jest to czynność faktyczna dokonywana między przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym a osobą ubiegającą się o podłączenie do sieci. Nie można interpretować przepisów ustawy zaopatrzeniowej w ten sposób, że na organach gminy spoczywa obowiązek podjęcia czynności czy aktu administracyjnego w tym zakresie (postanowienie WSA w Krakowie z 10 lipca 2009 r., II SAB/Kr 49/09, wyrok WSA w Lublinie z 22 lutego 2011 r., II SA/Lu 268/10).

Przedsiębiorstwo ma obowiązek sprawdzić, czy zostały spełnione warunki podłączenia. Warunki te powinny być spełnione łącznie. Zgodnie z orzecznictwem dopuszczalną formą sprawdzenia spełnienia warunków określonych w regulaminie jest uzgodnienie dokumentacji technicznej z przedsiębiorstwem (wyrok WSA we Wrocławiu z 2 czerwca 2009 r., II SA/Wr 470/08). Należy także zaznaczyć, że niedozwolone jest interpretowanie warunków regulaminowych w sposób dowolny, w oderwaniu od przepisów ustawy zaopatrzeniowej oraz w sposób niekorzystny dla odbiorców (wyrok NSA z dnia 19 czerwca 2008 r., II OSK 431/08).

Z kolei art. 5 ust. 1 pkt 2 u.u.cz.p.g. przewiduje, że przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej jest obowiązkiem jej właściciela, a jedyne okoliczności z tego obowiązku zwalniające, to wyposażenie nieruchomości w przydomową oczyszczalnię ścieków, spełniającą wymagania określone w przepisach odrębnych. Obowiązek taki zaistnieje z chwilą stworzenia warunków do podłączenia.

Sąd Okręgowy uznał, że w ustalonym stanie faktycznym, nie naruszając kompetencji organów administracji, można stwierdzić, że przyłączenie nieruchomości, której współwłaścicielką jest powódka do sieci kanalizacyjnej przez Gminę N. odbyło się niezgodnie z wydanymi warunkami przyłączenia tej nieruchomości, bowiem nie zlikwidowano istniejącego na posesji szamba. Zatem czynność faktyczna przyłączenia do sieci odbyła się wadliwie. To jednak nie oznacza, że nieruchomość spełniała warunki przyłączenia do sieci, o jakich mowa w ustawie o zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków oraz regulaminie gminnym. Nie zostało wykazane w postępowaniu, że szambo na nieruchomości powódki nadal jest używane skutkiem sprzecznego z prawem działania Gminy. Szambo bowiem pozostało, bo przyłączy do sieci zostało wykonane tylko dla części budynku zlokalizowanego na nieruchomości. W takiej sytuacji nie zachodziły przesłanki do uznania, że właściciel wybudował przyłączy, a tym samym, że ma roszczenie o przyłączenie do sieci - nie zachodziły więc przesłanki do podłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej.

To oznacza, że nieprawidłowe działanie Gminy N. wyrażające się w czynnościach faktycznych, polegające na przyłączeniu do sieci kanalizacyjnej tylko części instalacji wewnętrznej kanalizacyjnej w budynku nr (...) w S. nie pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z domniemaną szkodą powódki, mającą polegać na wydatkach na prowadzenie postępowań, kserokopie, tonery, okulary, lekarstwa czy należności za opróżnianie szamba. Gdyby bowiem Gmina N. postąpiła prawidłowo, tj. gdyby w roku 2005 odmówiła podłączenia do sieci nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) w S. (która nie miała prawidłowo wykonanego przyłączy, co uniemożliwiło zlikwidowanie szamba na posesji), to nadal istniałby stan, w którym nieruchomość nie jest podłączona do sieci kanalizacyjnej - czyli stan który powódka kwestionuje jako rodzący dla niej negatywne konsekwencje. Podkreślić raz jeszcze należy,

że obowiązek wybudowania przyłącza na nieruchomości celem umożliwienia podłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej obciąża właściciela nieruchomości, czyli również powódkę, a nie pozwaną Gminę N..

Powódka nie wykazała zatem przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej w postaci zdarzenia wywołującego szkodę oraz szkody pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym z tym zdarzeniem. Powództwo o zasądzenie odszkodowania podlegało więc oddaleniu na podstawie art. 6 k.c. w zw. z art. 415 i 416 k.c.

Niezasadnym było również powództwo w zakresie żadanego zadośćuczynienia i to zarówno w aspekcie prawnym jak i faktycznym. Powódka nie wykazała przesłanek możliwej odpowiedzialności za zapłatę zadośćuczynienia wskazanych w przepisach art. 445 § 1 w zw. z art. 441 §1 k.c. oraz art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie przepisu art. 102 k.p.c., przyjmując, że zachodzą szczególne okoliczności. Sąd uznał, że sytuacja materialna powódki jest zła a nadto cierpi ona na zaburzenia depresyjno – urojeniowe, które utrudniają jej rzeczową ocenę sytuacji. Sąd miał także na względzie, że Gmina N. przeprowadziła nieprawidłowe przyłączenie do sieci tylko części budynku pozostawiając na działce szambo, co było niezgodne z przepisami i warunkami technicznymi i dało asumpt do powstania sporu.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu orzeczono na zasadzie § 2 ust. 3, § 6 pkt 7 i § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013 Nr 461 j.t.). Na rzecz pełnomocnika powódki zasądzono koszty reprezentowania jej przed sądem I i II instancji.

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka, domagając się zmiany wyroku i uwzględnienia powództwa w całości oraz zasądzenia na jej rzecz kosztów procesu za obie instancje.

Zarzuciła:

- naruszenie art. 227 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia dowodów i sprzeczność ustaleń z zebranymi dowodami wskutek nieodniesienia się w uzasadnieniu wyroku do wszystkich zgromadzonych dowodów lub ich pominięcia, przyjęcia, że zachowanie pozwanej nie ma związku ze szkodą powódki, oddalenie wniosków dowodowych, wymienionych w apelacji, mimo, że ich przeprowadzenie mogłoby skutkować wykazaniem przesłanek odpowiedzialności pozwanej,

- naruszenie art. 386 § 6 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie wskazań Sądu Apelacyjnego przy uchyleniu wyroku, tj. nierozpatrzenie wszystkich przesłanek odpowiedzialności pozwanej z art. 415 k.c. przy jednoczesnym stwierdzeniu, że działanie Gminy było nieprawidłowe,

- błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że nieprawidłowe postępowanie Gminy nie pozostawało w związku przyczynowym ze szkodą powódki oraz że powódka nie wykazała innych przesłanek odpowiedzialności pozwanej, w tym szkody.

W uzasadnieniu apelacji powódka podkreśliła, że jej zdaniem pozostaje poza sporem, iż pozwana Gmina przeprowadziła nieprawidłowe pod względem przepisów prawa i warunków technicznych przyłączenie do sieci nieruchomości, której jest współwłaścicielką. Uznała także, że zgodnie z wyrokiem WSA II SA/Kr 638/12 żadne obowiązki w zakresie przyłączenia jej nie obciążały.

Zdaniem powódki Sąd Okręgowy nie uwzględnił wskazań Sądu Apelacyjnego, bowiem nie rozpatrzył wszystkich przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej mimo stwierdzenia, że działanie Gminy było nieprawidłowe i bezprawne i że istniał związek – choć nieadekwatny, co błędnie uznał Sąd – pomiędzy tym działaniem a szkodą, jaką poniosła powódka. Sąd nie wziął pod uwagę zarzutów powódki wysuwanych wobec opinii biegłego G. D., nie uwzględnił różnic pomiędzy mapą sytuacyjno-wysokościową a stanem rzeczywistym kanalizacji, nie dokonał analizy

decyzji (...) w M. z 15 lutego 2016 r. i nie wyjaśnił, jak było możliwe odebranie techniczne w dniu 2 kwietnia 2005 r. przyłącza kanalizacji w obecności jedynie T. S. a z pominięciem osoby powódki.

Nadto wyliczenie szkody było możliwe choćby w drodze jej przesłuchania, przedłożonych dokumentów i zasad doświadczenia życiowego. Wysokość zadośćuczynienia wynika ze stanu zdrowia powódki, potwierdzonego opiniami biegłych.

Powódka podnosiła także, że błędne jest założenie sądu, iż gdyby postępując prawidłowo Gmina odmówiła podłączenia nieruchomości do sieci, to nadal istniałby stan, w którym nieruchomość nie byłaby podłączona do sieci, czyli stan rodzący dla powódki negatywne konsekwencje. Nieprawidłowe działania Gminy spowodowały w konsekwencji wszczęcie przeciwko powódce postępowań, prowadzących do egzekucji świadczeń pieniężnych. Błędem sądu jest przyjęcie, że powódka upatruje podstawy roszczenia w samym fakcie niepodłączenia nieruchomości do sieci, przy pominięciu następstwa niepodłączenia w postaci dalszego używania przez powódkę szamba. Przy prawidłowym wykonaniu kanalizacji szambo zostałoby przez Gminę usunięte. To znaczy, że budowa została wykonana w sposób bezprawny i skutkuje odpowiedzialnością Gminy.

Sąd Apelacyjny przyjął za własne ustalenia faktyczne, poczynione przez sąd I instancji i zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Odnosząc się do podniesionych przez powódkę zarzutów zacząć trzeba od tych dotyczących postępowania dowodowego i ustaleń faktycznych, oczywistym bowiem jest, że tylko prawidłowo ustalony stan faktyczny może stać się podstawą odpowiednich rozważań prawnych.

Zauważyć należy, że podnoszony przez powódkę w punkcie 2 zarzutów błąd w ustaleniach faktycznych jest w istocie zarzutem dotyczącym wniosków, wyciągniętych przez sąd, nie zaś faktów, ustalonych w postępowaniu dowodowym. Podobnie wskazany wśród naruszeń artykułu 227 w zw. z 233 § 1 k.p.c. zarzut nieprzyjęcia przez sąd związku przyczynowego między zachowaniem pozwanej a szkodą powódki także dotyczy wnioskowania przez sąd i oceny pod względem prawnym przedmiotowej sytuacji. O wnioskach wyciągniętych przez Sąd Okręgowy będzie zatem mowa w dalszej części uzasadnienia.

Powódka, podnosząc zarzuty w zakresie oceny dowodów i ustaleń faktycznych nie bierze pod uwagę, że szereg okoliczności w niniejszej sprawie jest bezspornych a nadto wiele z podnoszonych przez powódkę twierdzeń nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia. Ustalenia były czynione przede wszystkim na podstawie dokumentów, których treść nie była kwestionowana przez strony oraz na podstawie opinii biegłych, ocenionych przez sąd jako pełne i zrozumiałe. Zarzut, że sąd nie wziął pod uwagę zarzutów powódki do opinii biegłego G. D. jest niezasadny –zarzuty do opinii nie są środkiem dowodowym. Jest nim opinia, w ramach której biegły odpowiadał na uwagi powódki, a którą sąd zasadnie uznał za przekonującą. Zarzuty w odniesieniu do opinii biegłego, mapy wysokościowej, czy decyzji (...) w M. nie mogą odnieść oczekiwanego przez powódkę skutku, bowiem na podstawie treści m.in. tych dokumentów Sąd Okręgowy ustalił nieprawidłowość działania pozwanej jako czynności w postaci podłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej (wadliwość tę opisano w uzasadnieniu wyroku z pokreśleniem, że jest to czynność mająca postać działania – podłączenia nieruchomości do sieci). Zatem to, co istotne dla rozstrzygnięcia, a co zdaniem powódki ma wynikać z wymienianych wyżej dokumentów, zostało ustalone. Inne okoliczności nie mają w tej sprawie znaczenia, zaś ustalenie, że w tym zakresie działanie Gminy było wadliwe nie oznacza, że zaistniały podstawy do uwzględnienia powództwa. Dostrzec także należy, że decyzja (...) w M. z 15 lutego 2016 r. jest wydana na podstawie przepisów prawa budowlanego, skierowana do T. i J. S. (1) jako inwestorów, dotyczy wewnętrznej instalacji kanalizacyjnej i nie wpływa na przytoczone wyżej ustalenia i wnioski Sądu Okręgowego.

Konkretyzując zarzut zawarty w punkcie 1a) tiret 3, powódka podnosi, że przeprowadzenie wymienionych w tym punkcie dowodów „mogłoby spowodować przekonanie sądu co do prawidłowości twierdzeń powódki odnośnie przesłanek odpowiedzialności Gminy”. Zwrócić jednak należy uwagę na to, że sąd nie jest obowiązany do uwzględniania kolejnych wniosków dowodowych strony tak długo, aż udowodni ona korzystną dla siebie tezę. Granicę

obowiązku prowadzenia przez sąd postępowania dowodowego wyznacza podlegająca kontroli instancyjnej ocena, czy dostatecznie wyjaśniono sporne okoliczności sprawy. Nadto, przedmiotem dowodu mogą być jedynie fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. O tym, które z faktów podnoszonych przez strony będą miały taki charakter, decydują normy prawa materialnego, które w postępowaniu mają zostać urzeczywistnione. Te z kolei ustala sąd na podstawie twierdzeń powoda przytaczanych dla uzasadnienia zgłaszanego w postępowaniu żądania. Istotne znaczenie mają jedynie te fakty, które odpowiadają hipotezom tych przepisów prawa materialnego, mających zastosowanie w sprawie. Podstawa prawna żądania determinuje zatem kierunek i zakres czynności dowodowych, a tym samym decyzję sądu o uwzględnieniu bądź oddaleniu poszczególnych wniosków dowodowych. Wniosek dowodowy powódki, obejmujący wymienione w apelacji dowody zważywszy na już zgromadzony materiał oraz na konstrukcję żądania pozwu słusznie został oddalony. Dowody te dla rozstrzygnięcia sprawy były nieprzydatne, zaś uzasadnienie zarzutu, że ich przeprowadzenie „mogłoby skutkować wykazaniem przez powódkę przesłanek odpowiedzialności pozwanego jest dalece niewystarczające.

Wniosek dowodowy zgłoszony przez powódkę w postępowaniu apelacyjnym (zaświadczenie lekarskie z 2010 r.) nie mógł być uwzględniony, bowiem powódka mogła go powołać przed sądem I instancji. Nie jest to dowód nowy i był znany powódce od daty jego powstania. Zgodnie z dyspozycją art. 381 k.p.c. wniosek uległ oddaleniu.

Reasumując - ustalenia faktyczne sądu I instancji są prawidłowe i wystarczające dla rozstrzygnięcia. Zostały zatem uznane za własne przez Sąd Apelacyjny i stały się podstawą czynionych rozważań.

Powódka nie formułuje żadnych zarzutów odnośnie naruszenia prawa materialnego, jakkolwiek w uzasadnieniu apelacji odwołuje się do art. 415 k.c. twierdząc, iż zaistniały wszystkie przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej i w tym kontekście podnosząc, że Sąd Okręgowy nie wypełnił wszystkich poleceń Sądu Apelacyjnego w myśl art. 386 § 6 k.p.c.

Odnosząc się do tego zarzutu na wstępie zauważyć trzeba, że dla przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej określonego podmiotu konieczne jest spełnienie wszystkich przesłanek takiej odpowiedzialności. Z art. 415 k.c. wynika, że przesłankami odpowiedzialności odszkodowawczej na zasadzie winy są: zachowanie podmiotu, szkoda oraz wina podmiotu, którego zachowanie wyrządziło szkodę; przesłanki te uzupełniane są przez art. 361 k.c., w którym ustawodawca dodaje do nich adekwatny związek przyczynowy między zachowaniem sprawczym i naruszeniem dobra, z którego wynikła szkoda. W przypadku, gdy poszkodowany dochodzi roszczenia o naprawienie szkody na podstawie art. 415 k.c. (identyczne zasady rządzą postępowaniem w wypadku, gdy chodzi o sytuację z art. 416 k.c.), musi wykazać wszystkie przesłanki odpowiedzialności pozwanego (art. 6 k.c.). Tym samym, jeśli brak wykazania którejkolwiek z nich (np. adekwatnego związku przyczynowego) jest dla sądu na określonym etapie postępowania oczywisty, badanie zaistnienia kolejnych przesłanek jest zbędne.

Prawidłowe jest ustalenie przez Sąd Okręgowy, że czynność (działanie faktyczne) pozwanej Gminy polegająca na przyłączeniu nieruchomości, której powódka jest współwłaścicielką, do sieci kanalizacyjnej bez zlikwidowania istniejącego na nieruchomości szamba, była niezgodna z warunkami przyłączenia nieruchomości. Właściwa jest też konstatacja, że właściciel ubiegający się o przyłączenie do sieci nieruchomości jest obowiązany do wykonania przyłącza a powódka (współwłaścicielka) tego nie uczyniła. Stwierdzenie powódki w apelacji o braku wątpliwości, że żadne obowiązki w zakresie podłączenia do sieci jej nie obciążały, zdaje się wynikać z nieprecyzyjnego odczytania treści przywołanego tam wyroku WSA II SA/Kr 638/12, bądź też z braku precyzji samego sformułowania w apelacji. Z wyroku powyższego, wydanego w kwestii zobowiązania powódki do przyłączenia części budynku do istniejącej sieci kanalizacyjnej wynikało bowiem jedynie to, że powódka jest współwłaścicielką nieruchomości zabudowanej budynkiem, w którym nie wydzielono odrębnej własności lokali. Z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wynika, że właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci lub (w przypadku gdy budowa sieci jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona) przez wyposażenie nieruchomości w tzw. szambo lub przydomową oczyszczalnię, spełniające odpowiednie normy. Nadto przyłączenie do sieci nie jest obowiązkowe, jeśli nieruchomość jest wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków, spełniającą normy. Jeżeli takich obowiązków właściciel nie wykonuje, wówczas

burmistrz może wydać decyzję nakazującą ich wykonanie. WSA wskazał, że w sytuacji podłączenia nieruchomości do sieci, brak jest podstaw do nałożenia na powódkę jako pozostałego współwłaściciela takiego obowiązku (pozostali współwłaściciele wykonali bowiem obowiązek podłączenia nieruchomości). WSA podkreślił także, że przedmiotem postępowania była jedynie kwestia nałożenia na powódkę obowiązku podłączenia do sieci, nie zaś obowiązek zbierania powstałych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych lub nieczystości ciekłych zgodnie z wymaganiami w regulaminie lub pozbywania się ich, ani też zobowiązanie do ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami. Poza zakresem badania pozostawały także zarzuty z zakresu prawa budowlanego.

Sąd Okręgowy zaś dokonał analizy przepisów, rozdzielając – zgodnie ze wskazaniem Sądu Apelacyjnego – obowiązki przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego oraz osoby ubiegającej się o przyłączenie w sytuacji, gdy takie „ubieganie się” ma miejsce (takie obowiązki bowiem po stronie ubiegającego się bezsprzecznie istnieją).

Teoria adekwatnego związku przyczynowego w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. oznacza, że odpowiedzialność danego podmiotu obejmuje zwykle następstwa określonej przyczyny. W niniejszym postępowaniu powódka nie wykazała adekwatnego związku przyczynowego między zachowaniem pozwanej Gminy a pogorszeniem stanu zdrowia oraz wydatkami, jakie powódka miała ponieść. Niewłaściwe działanie Gminy polegające na przyłączeniu części instalacji kanalizacyjnej wewnętrznej, nie „obsługującej” całej nieruchomości a jedynie lokal zajmowany przez małżonków S. (współwłaściciele nieruchomości), nie pozostaje w takim związku z rzekomą szkodą powódki.

Doznanie rozstroju zdrowia nie jest normalnym następstwem działania organów administracji, nawet w przypadku, gdyby działania te były w jakimś zakresie wadliwe. W konkretnym, rozpoznawanym w tej sprawie przypadku, opinia biegłej co do zdrowia powódki wyraźnie wskazuje na źródło stanu, w jakim się ona znajduje. Uważne odczytanie opinii nie pozwala na przyjęcie stanowiska, jakie zajmuje powódka w apelacji. Istotnie bowiem powódka cierpi na zaburzenia depresyjno-urojeniowe, ale ich przyczyna tkwi nie w zachowaniu pozwanej Gminy, lecz w innych czynnikach wskazanych przez biegłą i wymienionych przez Sąd w ustaleniach faktycznych. W sytuacji braku adekwatnego związku przyczynowego między ustalonym przez Sąd stanem zdrowia powódki a działaniem pozwanej Gminy nie wykazała powódka podstaw uzasadniających żądanie zadośćuczynienia za krzywdę.

Co do szkody majątkowej także nie wykazano, by poniesione przez powódkę wydatki lub utrata zarobków spowodowane zostały zachowaniem Gminy, wiązały się postępowaniami administracyjnymi i pozostawały w adekwatnym związku przyczynowym z tymże zachowaniem. Nie jest też możliwe dochodzenie w postępowaniu cywilnym w ramach odszkodowania z art. 415 k.c. zwrotu kwot, jakie wyegzekwowano od powódki, ani tym bardziej kwot, które nie zostały wyegzekwowane a są objęte tytułami wykonawczymi.

Warto przy tym zwrócić uwagę na stanowisko, zawarte w uzasadnieniu wyroku WSA w Krakowie z dnia 29 kwietnia 2015 r. (II SA/Kr 206/15), w którym Sąd zwrócił uwagę na to, że część budynku, zajmowana przez powódkę nie ma dostępu do przyłącza, obsługującego część budynku należącego do T. i J. S., jednakże uregulowanie tej kwestii wymaga woli współwłaścicieli nieruchomości lub podjęcia stosownej inicjatywy, ale nie w kierunku w jakim podąża powódka.

Na marginesie zauważyć należy, że art. 322 k.p.c., do którego odwoływała się powódka w toku postępowania, nie służy zastąpieniu strony we wskazaniu wysokości szkody. Nie zwalnia poszkodowanego od konieczności wykazania faktu powstania szkody ani też nie jest możliwe stosowanie tego przepisu, jeżeli strona zaniecha zaoferowania stosownych dowodów. W wyroku Sądu Najwyższego z 2 października 2015 r., II CSK 662/14 stwierdzono, że art. 322 k.p.c. znajduje zastosowanie wtedy, gdy nie ma wątpliwości, że została wyrządzona szkoda, a ustalenie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione (podobnie w wyroku Sądu Najwyższego z 18 marca 2010 r., V CSK 277/09). Zarówno z wykładni językowej tego przepisu, jak i jego wykładni systemowej wynika, że strona, zgodnie z obciążającym ją ciężarem dowodu, powinna przedstawiać dowody także na wykazanie wysokości szkody lub wyjaśnić przyczyny braku takiej możliwości. Ma obowiązek wyczerpania wszystkich dopuszczalnych środków dowodowych i wykazania, że ściśle udowodnienie żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2013 r., II CSK 179/13). Pogląd ten powtórzono w wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 14 stycznia 2015 r., I ACa 1443/14). Z uprawnienia zawartego w art. 322 k.p.c. sąd meriti może zatem skorzystać dopiero wówczas,

gdy po wyczerpaniu wszystkich dostępnych dowodów okaże się, że ścisłe udowodnienie żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione. Jednak stosowanie tej normy nie może być spowodowane bezczynnością strony nie przejawiającej inicjatywy dowodowej i prowadzić do uchylecia się przez stronę od obowiązku przedstawienia dowodów, który na niej spoczywa. Ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa wszakże na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). W niniejszej sprawie powódka nie tylko nie udowodniła wysokości szkody, ale nawet nie przedstawiła wystarczająco skonkretyzowanych twierdzeń na temat jej wysokości. Uwagi te czynione są na marginesie wobec niewykazania związku przyczynowego między działaniem strony pozwanej a szkodą doznaną przez powódkę.

Z tych względów apelacja jako bezzasadna uległa oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. Powódka winna je ponieść jako strona przegrywająca w instancji odwoławczej na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu. W odróżnieniu od sytuacji mającej miejsce przed sądem I instancji, powódka знаła już treść orzeczenia tego sądu oraz jego uzasadnienie. Mając oczywiście prawo do zaskarżenia orzeczenia, musiała liczyć się z konsekwencjami fiskalnymi na wypadek przegrania sprawy w instancji odwoławczej. Nie zachodzą zatem na tym etapie procesu żadne szczególne okoliczności, przemawiające za odstąpieniem od obciążenia powódki jego kosztami na rzecz strony przeciwnej.

Na koszty zasądzone na rzecz strony pozwanej złożyło się wynagrodzenie jej pełnomocnika, będącego adwokatem, obliczone na podstawie 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, w brzmieniu obowiązującym w chwili wniesienia apelacji. Wynagrodzenie reprezentującego powódkę pełnomocnika z urzędu zostało przyznane od Skarbu Państwa na podstawie Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, zaś jego wysokość wynika z § 4 w zw. z § 8 pkt 6 i § 16 ust. 1 pkt 2.

SSA Barbara Baran SSA Jerzy Bess SSA Zbigniew Ducki